

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการวิจัยเรื่องการใช้บทบาทสมมุติเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหนองโอก อำเภอชุมแสง จังหวัดครัวสวรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. การสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร
3. กิจกรรมบทบาทสมมุติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
4. ความสามารถในการฟัง พูดภาษาอังกฤษ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

หลักการพื้นฐานของแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตามที่พระราชนูญติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

หมวด 44 กำหนดให้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ดังนั้นกระบวนการการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามอธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ซึ่งมีความสอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดหลักการข้อที่ 3 ในการจัดการเรียนการสอนไว้คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตมีความสามารถในการพัฒนาตนเองได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

เอกสารที่ 2 ลิมมาศ (2545, หน้า 22) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน และได้ลงมือปฏิบัติมากที่สุด เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจพุทธิกรรมของตนเองและผู้อื่น

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีลักษณะแตกต่างจากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบตั้งเดิมทั่วไป (อ้างใน สุทธิชา รัตนมงคล, 2551, หน้า 7-8) โดยมีหลักการ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ บทบาทของครูคือผู้สนับสนุน (supporter) และเป็นแหล่งความรู้ (resource person) ของผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกและวางแผนล่วงหน้า หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกและจะเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการศึกษาค้นคว้า รับผิดชอบการเรียนตลอดจนประเงินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. เนื้อหาวิชา มีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ ในกรอบแบบกิจกรรมการเรียนรู้ปัจจัยสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย ได้แก่ เนื้อหาวิชา ประสบการณ์เดิม และความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีที่ใช้สอน (เทคนิคการสอน)
3. การเรียนรู้จะประสบผลลัพธ์หากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนจะได้รับความสนุกสนานจากการเรียน หากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ทำงานร่วมกันกับเพื่อนๆ ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ๆ สิ่งใหม่ๆ ประเด็นที่ทำให้หายและความสามารถในการเรื่องใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการบรรลุผลลัพธ์ของการเรียนที่พากเพียรเริ่มด้วยตนเอง
4. สมมติภาพประกอบดีระหว่างผู้เรียน การมีสมมติภาพประกอบดีในกลุ่มจะช่วยส่งเสริมความเจริญของกิจกรรม การพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงการทำงาน และการจัดการกับชีวิตของแต่ละบุคคล สมมติภาพประกอบเท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน
5. ครูคือผู้อำนวยความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียนและสามารถถ่ายทอดความรู้ที่จะช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไข ครูจะให้ทุกอย่างแก่ผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นความเขียวชาญ ความรู้ เจตคติและการฝึกฝนโดยผู้เรียนมีอิสระที่จะรับหรือไม่รับการให้แน่นก็ได้
6. ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ mü ให้ผู้เรียนมองเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างออกไป ผู้เรียนจะมีความมั่นใจในตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้น สามารถเป็นในสิ่งที่อยากรับ เป็น มีความภาระสูงมากขึ้น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมกับเหตุการณ์ต่างๆ มากขึ้น
7. การศึกษาคือการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลายๆ ด้านพร้อมกันไป การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นจุดเริ่มของการพัฒนาผู้เรียนหลายๆ ด้าน เช่น คุณลักษณะด้านความรู้ความคิด ด้านการปฏิบัติและด้านอารมณ์ความรู้สึก

การจัดกิจกรรมแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยใช้ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อปูทางให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง รู้จักพัฒนาตนเอง และสังคมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติต่อไป คณะกรรมการการประชุมภาคเรียนนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543) จึงได้เสนอแนวทางในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ตามกระบวนการการจัดการเรียนการสอนซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนทางอ้อม ได้แก่ การเรียนรู้แบบลีบคั่น แบบคั่นพบ แบบ แก้ปัญหา แบบสร้างแผนผังความคิดแบบใช้กรณีศึกษา แบบตั้งคำถามแบบใช้การตัดสินใจ
2. เทคนิคการศึกษาเป็นรายบุคคล ได้แก่ วิธีการเรียนแบบศูนย์การเรียน แบบการเรียนรู้ ด้วยตนเอง แบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน
3. เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ประกอบการเรียน เช่น การใช้สิ่งพิมพ์ ตำราเรียน และแบบฝึกหัดการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน ศูนย์การเรียนชุดการสอน คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน บทเรียนสำเร็จรูป
4. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นปฏิสัมพันธ์ประกอบด้วย การตัวทีก่อน การอภิปราย การระดมพลังสมอง กลุ่มแก้ปัญหา กลุ่มตัว การประชุมต่างๆ การแสดงบทบาท สมมุติ กลุ่มสืบค้นคุณคิดการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น
5. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์เช่น การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วน ร่วม เกม กรณีตัวอย่างสถานการณ์จำลองละคร กรณีตัวอย่างสถานการณ์จำลอง ละคร บทบาท สมมุติ
6. เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ได้แก่ ปริศนาความคิดร่วมมือแข่งขันหรือกลุ่มลีบคั่น กลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมกันคิด
7. เทคนิคการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ได้แก่ การเรียนการสอนแบบใช้เว้นเล่าเรื่อง (Story line) และการเรียนการสอนแบบแก้ปัญหา (Problem-Solving)

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนี้ ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมต่อการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งแนวคิดแบบผู้เรียนเป็นสำคัญจะยึดการศึกษาแบบ ก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนแต่ละคนมีคุณค่าสมควรได้รับการเชื่อถือไว้วางใจ แนวทางนี้ จึงเป็นแนวทางที่จะผลักดันผู้เรียนไปสู่การบรรลุศักยภาพของตน โดยส่งเสริมความคิดของผู้เรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามที่หลักสูตรกำหนดไว้จึงมีการพัฒนาขึ้นเป็นการสอนให้เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ ในยุคปัจจุบันซึ่งต้องมีความเจริญก้าวหน้าและทันสมัย รายวิชาต่างๆ ที่สอนในชั้นเรียนจึงได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสม เช่นเดียวกับการเรียนการสอนวิชาภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ ในปัจจุบันวิธีการสอนที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือวิธีการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร หรือ CLT วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเชื่อว่าภาษาไม่ได้เป็นเพียงระบบไวยากรณ์ที่ประกอบด้วยเสียง คำศัพท์ และโครงสร้าง แต่ภาษาคือระบบที่ใช้ในการสื่อสาร ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการสอนคือผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารและใช้ภาษาได้เหมาะสมตามมาตรฐานทางสังคม

การสอนภาษาตามแนวการสื่อสาร

การสอนตามแนวสื่อสารได้ถูกพัฒนาขึ้นครั้งแรก ในแบบเมริกาเหนือและยุโรปในช่วงปี 1970 การสอนตามแนวสื่อสารเกิดขึ้นในยุโรป เพราะในช่วงเวลาดังกล่าวมีผู้อพยพเข้าไปอาศัยในยุโรปเป็นจำนวนมาก สมาคมธุรกิจยุโรป (Council of Europe) จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรการสอนภาษาที่สอนแบบเน้นหน้าที่และสื่อความหมาย (Functional National Syllabus Design) เพื่อช่วยให้ผู้อพยพสามารถใช้ภาษาที่สองในการสื่อสาร ไอมส์ (อ้างใน ลະເອີດ ຈູການັ້ນທີ, 2544, หน้า 110) ให้ความหมายของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Competence) ว่า เป็นความสามารถในการตีความภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม (Social Interaction)

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) คือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับระหว่างความรู้ทางภาษา (Linguistic Knowledge) ทักษะทางภาษา (Language Skill) และความสามารถในการสื่อสาร (Communicative Ability) ดังนั้น คณล แลสເගນ และເຊວກນອນ (อ้างใน อຸໂຄນທີ່ຍິງ ກິຕິທີ່ຮະວັນນີ້, 2551) ได้แยกองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสาร ได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความสามารถทางด้านไวยากรณ์หรือโครงสร้าง (Grammatical Competence) หมายถึง ความรู้ทางด้านภาษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ โครงสร้างของคำ ประโยค ตลอดจนการสะกด และการออกเสียง
2. ความสามารถด้านสังคม (Sociolinguistic Competence) หมายถึงการใช้คำ และโครงสร้างประโยคได้เหมาะสมตามบริบทของสังคม เช่น การขอโทษ การขอบคุณ การถามทิศทาง และข้อมูลต่าง ๆ และการใช้ประโยคคำสั่ง เป็นต้น
3. ความสามารถในการใช้โครงสร้างภาษาเชิงปริเจท (Discourse Competence) หมายถึง

ความสามารถในการเข้ามาระหว่างโครงสร้างภาษา (Grammatical Form) กับความหมาย (Meaning) ในกราฟดูและเขียนตามรูปแบบ และสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

4. ความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความ (Strategic Competence) หมายถึงการใช้เทคนิคทางภาษาในการติดต่อสื่อสารให้ประสบความสำเร็จโดยเฉพาะการสื่อสารด้านการพูด ถ้าผู้พูดมีกลวิธีในการที่จะไม่ทำให้การสนทนานั้นหยุดลงกลางคัน เช่นการใช้ภาษาท่าทาง (Body Language) เป็นต้น

ลิตเตลวูด (อ้างใน กรณีการ์ กัญจน์ดา, 2546, หน้า 8) กล่าวว่าแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นแนวการสอนที่ไม่จำกัดความรู้ความสามารถของผู้เรียนไว้เพียงแค่ความรู้ด้านโครงสร้างไวยากรณ์เท่านั้น แต่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทุกทักษะ โดยสัมพันธ์ความสามารถด้านไวยากรณ์เข้ากับยุทธศาสตร์การสื่อสารด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมกับกลุ่มประเทศ ในชีวิตประจำวันผู้เรียนต้องสัมผัสถกษากลางสื่อสารซึ่งเป็นการใช้ภาษาในรูปแบบต่างๆ ดังนั้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารควรสอนให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันและนำภาษาที่คุ้นเคยไปใช้

โดยสรุปแล้วการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารคือความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อปฏิสัมพันธ์กันในสังคม ซึ่งความสามารถในการใช้ภาษาที่สำคัญคือความสามารถที่จะพูดหรือสื่อสารให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างมีความหมาย ทั้งยังมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่คำพูดนั้นถูกนำไปใช้

แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีลักษณะ 4 ประการที่เรียบง่ายสัมพันธ์กัน ดังที่ดักลาส บราน์ (อ้างใน ละอี้ด จุฑานันท์ 2544, หน้า 111) เสนอไว้ดังนี้

1. เป้าหมายของการสอนเน้นไปท่องคู่ประกอบหั้นหมดของทักษะการสื่อสารและไม่จำกัดอยู่ภายในกรอบของเนื้อหาภาษาหรือไวยากรณ์

2. เทคนิคทางภาษาได้รับการออกแบบมาเพื่อนำผู้เรียนไปสู่การใช้ภาษาอย่างแท้จริงตามหน้าที่ภาษาและการปฏิบัติจริงโดยมีจุดมุ่งหมายในการพูด รูปแบบโครงสร้างภาษาไม่ใช่เป้าหมายหลักแต่ตัวรูปแบบเฉพาะของภาษาต่างหากที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารจนสำเร็จตามเป้าหมาย

3. ความคล่องแคล่วและความถูกต้องเป็นหลักการเรียนที่อยู่ภายใต้เทคนิคการสื่อสาร หลายครั้งที่ความคล่องแคล่วอาจมีความสำคัญมากกว่าความถูกต้องเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ได้อย่างมีความหมาย

4. ความสามารถใช้ภาษาได้อย่างเข้าใจและสร้างสรรค์ ภายนอกที่ไม่เคยฝึกมาก่อน

พรสวรรค์ สีปือ (2552, หน้า 25) ได้นำเสนอขั้นตอนที่ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังนี้

1. ขั้นนำเสนอ (Presentation) ในขั้นนี้ผู้สอนจะนำเสนอเนื้อหาใหม่แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย รูปแบบภาษา การใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นการออกเสียง คำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ ผู้สอนควรนำเสนอเนื้อหาใหม่ในรูปแบบของบทสนทนากันๆ อ่าน รูปภาพ หรือสถานการณ์

2. ขั้นฝึก (Practice) ในขั้นนี้เป็นการให้ผู้เรียนนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับมาฝึกปฏิบัติโดยการใช้ทักษะทั้งสี่ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การฝึกในขั้นนี้เน้นให้ผู้เรียนจำรูปแบบภาษาให้ได้ จึงเน้นความถูกต้องของภาษาเป็นหลัก ในขณะเดียวกันก็ให้ผู้เรียนทำความเข้าใจความหมาย และวิธีการใช้รูปแบบภาษาที่ต้องการ ไม่ควรตรวจสอบภาษาว่าผู้เรียนใช้ได้ถูกต้องหรือไม่

3. ขั้นนำไปใช้ (Production) สำหรับขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนถ่ายทอดหรือสื่อสารสิ่งที่ได้เรียนได้ฝึกมา เป็นการนำไปใช้จริง ใช้สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งอาจเป็นสถานการณ์จำลอง หรือสถานการณ์จริง โดยครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำแนวทางเท่านั้น

จากแนวการสอนดังกล่าว ทำให้เกิดแนวคิดในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่าควรนำเสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถเกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันเพื่อนำไปสู่พัฒนาการทางด้านการใช้คำศัพท์ โครงสร้างภาษา การออกเสียง การใช้กระบวนการแก้ไขปัญหา มีการฝึกฝนใช้ภาษาได้อย่างคู่คล่องแคล่ว เกิดความเข้าใจในเนื้อหา สามารถนำภาษาไปใช้ได้อย่างถูกต้องตามสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้กิจกรรมบทบาทสมมุติเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

กิจกรรมบทบาทสมมุติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของกิจกรรมบทบาทสมมุติ ดังต่อไปนี้

อรุณี วิริยจิตรา (2532, หน้า 187) กล่าวว่ากิจกรรมบทบาทสมมุติเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งผู้เรียนจะถูกควบคุมการใช้ภาษาอย่างมาก ผู้สอนจะกำหนดสถานการณ์และบทบาททั้งนี้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ภาษาได้ตามความเหมาะสม

สมิตรา อังวัฒนกุล (2539, หน้า 142-143) กล่าวถึงกิจกรรมบทบาทสมมุติว่าเป็นกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้บทบาทที่สมมุติขึ้นจากสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมาเป็นเครื่องมือในการสอนโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาททั้งนั้นและแสดงพฤติกรรมไปตาม

ความรู้สึก อารมณ์ และเจตคติของผู้แสดงที่มีต่อบบท การแสดงบทบาทสมมุติเป็นกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะทางภาษาเพรากการสร้างสถานการณ์สมมุติและให้ผู้เรียนสามารถบทบาทต่างๆในสถานการณ์ที่กำหนดได้จะช่วยให้เกิดจินตนาการและแบ่งบันดาลใจที่จะนำทักษะทางภาษาที่ได้เรียนรู้มาใช้เพื่อการสื่อสาร การแสดงบทบาทสมมุติในกิจกรรมการสอนภาษา มุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้องในสถานการณ์นั้นๆ และชี้ให้เห็นความสำคัญของการใช้คำที่ถูกต้องและเหมาะสม

รุ่งรัตน์ มองทะเล (2546, หน้า 74) กล่าวว่า การใช้บทบาทสมมุติมาบูรณาการกับสอนภาษาอังกฤษเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะและทัศนคติที่ดีต่อการพูดภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการพูดภาษาอังกฤษเป็นสิ่งสนุกสนานเมื่อได้พูด และการแสดงท่าทางจะง่ายให้ใจจำเรื่องราวด้วยได้ดียิ่งขึ้น และลดความวิตกกังวลของผู้เรียนได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากความสามารถทางภาษาพูดภาษาอังกฤษนั้นเป็นความสามารถที่ต้องได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง

นันท์กัส เบญจานุวัตร (2547, หน้า 43) กล่าวว่า ใน การแสดงบทบาทสมมุติสามารถสร้างสรรค์สิ่งที่ตนต้องการพูด และเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมในการสื่อสารด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนไม่วิตกกังวลในการใช้ภาษา และสนองตอบการสนทนนำไปอีกด้วยทันท่วงทีโดยไม่เกิดความกลัว เป็นอย่างมาก สำหรับความสามารถของคำนี้แนะนำจากผู้สอนและเพื่อนในกลุ่มได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการสื่อสาร

พิศนา แรมณี (2554, หน้า 67) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมุติว่าเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสามารถบทบาทในสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเอาการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบ มาเป็นข้อมูลในการอภิป่วย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใน การเข้าใจเชิงลึก ไม่ใช่การจำเรียงต่อเนื่องกัน แต่เป็นการสร้างความเข้าใจในความรู้สึกและพฤติกรรมทั้งหมดของตนเอง และผู้อื่น เกิดความเข้าใจในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับบทบาทสมมุติที่ตนแสดง

Sturridge (1977, p.21) ให้คำจำกัดความของบทบาทสมมุติว่าเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องแสดงบทบาทต่างๆ กัน ในการแสดงบทบาท นักเรียนจะแสดงบทบาทตามเรื่องราวที่เขียนเสร็จแล้ว ใช้ภาษาพูดตามบทนั้น หรือบทที่ย่อสั้นๆ หรืออาจใช้ภาษาที่ตัวเองคิดเอง แต่การแสดงจะเป็นไปตามบทบาทที่ได้รับ

Holden (1981, p. 43) กล่าวถึงบทบาทสมมุติว่าเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องตีความและแสดงบทบาทตามที่กำหนด ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกิจกรรมละครแต่สถานการณ์ในบทบาทสมมุติเป็นสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารและนำไปสู่สัมพันธ์กับบุคคลอื่นเป็นครั้งคราว หรือเป็นกลุ่มเล็กๆ

Doff (1996, p. 239-240) ได้อธิบายลักษณะของกิจกรรมบทบาทสมมุติไว้ว่า เป็นการเพิ่มลงจูงใจ เป็นการนำเสนอเชิงภาษาอังกฤษมาให้ในชีวิตจริงและเป็นโอกาสจินตนาการสถานการณ์ที่แตกต่างไปมา ทำให้บทเรียนน่าสนใจ เป็นการให้โอกาสในการใช้บริบทใหม่ๆ หัวข้อใหม่ๆ ในการฝึก ผู้เรียนทุกวัยยังสามารถจินตนาการตามในสถานการณ์และบทบาทที่แตกต่างกัน นอกเหนือที่ผู้เรียนจะได้ฝึกบทบาทตามสถานการณ์แล้วยังช่วยให้นักเรียนแสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติ

สรุปได้ว่ากิจกรรมบทบาทสมมุติเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนวิธีหนึ่งซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงความเป็นจริง โดยที่ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์การใช้ นอกจากนี้กิจกรรมบทบาทสมมุติยังเอื้อประโยชน์ให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความสามารถในการฟัง พูดทั้งยังเป็นเทคนิคการสอนวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน เนื่องจากผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน มีอิสระในการเลือกใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ เป็นกิจกรรมการเรียนภาษาที่มีความหมาย นอกจากนี้ผู้เรียนจะเกิดความสนุกสนานกับกิจกรรมและบรรยายกาศในการเรียน

องค์ประกอบของกิจกรรมบทบาทสมมุติ

องค์ประกอบที่สำคัญของการแสดงบทบาทสมมุติ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2535, หน้า 143) กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์ หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่และหัวเรื่องสนทนากับผู้สอนจะต้องอธิบายสถานการณ์และงาน (task) ที่ผู้เรียนจะต้องทำให้สำเร็จ งานที่ทำจะมีความยากง่ายตามระดับของผู้เรียน เช่น การรับโทรศัพท์ การตกลงในธุรกิจ เป็นต้น การอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับสถานการณ์ยังสามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัฒนธรรมหรือธรรมเนียมปฏิบัติด้วย

2. บทบาท หมายถึง การมอบหมายบทบาทให้ผู้เรียนสวมบทบาทที่กำหนดให้ ผู้เรียน จะต้องมีความเข้าใจในบุคลิกภาพ ประสบการณ์ สถานะทางสังคม ปัญหาและความต้องการของบทบาทที่ตนจะแสดง คำอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับบทบาทไม่គุ่มากหรือละเอียดจนเกินไป เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้แสดงพัฒนานวนคุกิภาพตามภูมิหลังหรือพฤติกรรมที่ผ่านมา

3. สำนวนที่เป็นประโยชน์สำหรับการแสดงงบทบาทสมมุติ หมายรวมถึง สำนวน วลี คำศัพท์เฉพาะและรูปแบบของภาษา เช่น การถามคำถามลักษณะ W/h-questions ตลอดจนข้อมูลต่างๆด้านภาษาศาสตร์ทางสังคม

4. ความรู้พื้นฐานในเนื้อหาของสถานการณ์ หมายถึง ความรู้ทั่วไปที่ผู้เรียนจำเป็นจะต้องมีเกี่ยวกับสถานการณ์ในการแสดง เช่น การแสดงงบทบาทสมมุติในการประชุมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ ผู้สอนต้องให้ความรู้พื้นฐานแก่ผู้เรียน โดยเตรียมเอกสารให้อ่าน ดูภาพยนตร์ หรือเขียนผู้ทรงคุณวุฒินามบรรยาย เป็นต้น

ประเภทของการแสดงงบทบาทสมมุติ

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2545, หน้า 98) กล่าวว่าบบทบาทสมมุติแบ่งออกเป็นหลายประเภท ดังนี้

1. การแสดงแบบเตรียมบทมาแล้ว ผู้สอนได้เรียนบทบทนำแล้ว และผู้เรียนจะแสดงตามบทบทดังกล่าว ซึ่งบางครั้งอาจมีซักชื่อ 몇ล่วงหน้ามาบ้าง
2. การแสดงโดยทันทีทันใด เป็นการแสดงอย่างฉับพลัน อาจเป็นการแสดงที่เกิดขึ้นจากความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้น
3. การแสดงโดยกำหนดสถานการณ์ให้เป็นประเภทสมมห่วงประเภทที่ 1 และ 2 คือ ผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดสถานการณ์ขึ้น และนำมาเล่าให้ผู้เรียนฟังในภาพรวม โดยผู้แสดงจะต้องคิดหาคำพูดด้วยตัวเอง หาเทคนิคในการแสดงเอง เพื่อให้ได้ผลตามขอนข่ายตามสถานการณ์ที่กำหนด

นอกจากนี้ สุคนธ์ สินธพานนท์ (2545, หน้า 100-103) ได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมุติไว้ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
 - ขั้นนี้เป็นการเตรียมการของผู้สอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 - 1.1 การวิเคราะห์และกำหนดขอบเขตของปัญหา ผู้สอนจะต้องสามารถจำแนกสถานการณ์ออกมาให้ได้ถูกต้อง หรือปัญหาอะไรเป็นจุดที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
 - 1.2 กำหนดสถานการณ์และบทบาทสมมุติ เมื่อผู้สอนได้ปัญหาที่ต้องเจอกันแล้ว จึงนำมากำหนดสถานการณ์ที่ง่ายๆ ชัดเจน (ซึ่งอาจเขียนเป็นบทบาทให้ผู้เรียนแสดงไว้ก็ได้) สถานการณ์ในบทบาทนั้นควรมีความขัดแย้งหรืออุปสรรคที่จะເ酵ชนะ มีเนื้อหาเรื่องราวที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ไม่มีความซับซ้อนมากนัก การกำหนดสถานการณ์ในบทนั้นเพื่อเป็นการฝึกฝนการแก้ปัญหา และการตัดสินใจของผู้เรียน

2. ขั้นแสดง

วิธีการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมตินั้น แบ่งขั้นแสดงออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

2.1 การอุ่นเครื่อง เป็นการนำผู้เรียนหรือครุภัณฑ์ผู้เรียนไปสู่เรื่องที่จะเรียน เพื่อทำ

ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน ผู้สอนอาจจะพูดโน้มน้าวใจผู้เรียนให้ตั้งใจฟังเรื่อง อย่างตั้งใจ และมีวิธีการทำให้ผู้เรียนรู้ตัวว่าทุกคนมีโอกาสจะประสบกับปัญหาทำงานของวัน และกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดที่จะช่วยแก้ปัญหานั้น ผู้สอนจะต้องมีวิธีการเล่าที่เวลาใจผู้เรียนให้เกิดความมุ่งสีกตามเรื่องที่เล่าและจะต้องทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหานั้น เรื่องหรือสถานการณ์ที่ผู้สอนนำมาเล่านั้นอาจจะແ霆ชื่นคงให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการสอน หรืออาจจะนำมาจากตอนใดตอนหนึ่งของวรรณคดี หรือหนังสืออื่น ๆ ก็ได้และผู้สอนจะหยุดเล่าเรื่องลงตรงที่มีปัญหาเกิดขึ้น

ข้อสังเกต ในกรณีการเล่าเรื่องของผู้สอนนั้น ในการเริ่มต้นเล่าจะต้องพูดอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่าผู้สอนจะเล่าเรื่องให้ฟังเรื่องหนึ่ง ให้ผู้เรียนตั้งใจฟังและติดตามว่าเรื่องนั้นจะจบลงอย่างไร และเมื่อผู้สอนเล่าจบแล้ว ผู้เรียนบางคนอาจจะอยากออกมาระดึงดูดให้เพื่อน ๆ ดูว่าผู้เรียนคิดว่าบุคคลในเรื่องนี้จะแก้ปัญหาอย่างไร ซึ่งจุดนี้ สำคัญมาก เพราะจะทำให้ผู้เรียนตั้งใจฟังอย่างมากเพื่อจะนำตนเองเข้าสู่เหตุการณ์ และเพื่อจะได้จัดการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อเล่าเรื่องจบแล้วก็นำให้ผู้เรียนมีการอภิปรายร่วมกัน โดยตั้งคำถาม เช่น นักเรียนคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้นและวิจารณ์ตัวละครต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การแสดงบทบาทสมมติต่อไป

2.2 การเลือกตัวผู้แสดง การเลือกตัวผู้แสดงนั้นอาจเลือกได้หลายทาง โดยผู้สอนเป็นผู้เลือกหรือผู้เรียนมีส่วนในการเลือกว่าแสดงบทใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการแสดง และการสอนเป็นสำคัญ เช่น เลือกผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียงกับบท เลือกผู้แสดงที่มีลักษณะตรงกับข้ามกับบท เลือกผู้แสดงที่แสดงตนเองออกมาร่าตนเข้าใจเรื่องเป็นอย่างดี เมื่อแสดงแล้วจะไม่มีอาการเคอะเขิน เลือกผู้เรียนที่อาสาสมัครด้วยความเต็มใจ เลือกผู้เรียนที่ใช้วิธีแก้ปัญหาแบบสังคมไม่ยอมรับเพื่อที่จะให้ผู้เรียนคนอื่นได้มีโอกาสคิดแก้ไขในวิธีอื่น ๆ บ้าง

2.3 การจัดฉากตัวแสดงเมื่อได้ตัวผู้แสดงแล้วผู้สอนควรให้ผู้เรียนที่เหลือได้มีส่วนร่วมในการจัดสถานที่แบบสมมติขึ้น เพื่อให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ภาระจัดกันนั้นอาจจะใช้วิธีแบบง่าย ๆ จนกระทั่งถึงการจัดฉากแบบหุบปากก็ได้ แล้วแต่สภาพการณ์ที่เหมาะสม

2.4 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้สอนจะต้องเตรียมผู้เรียนให้รู้จักสังเกต และรู้จักวิเคราะห์เหตุการณ์ไปด้วย เป็นการฝึกผู้เรียนให้มีส่วนร่วมและได้ร่วมกิจกรรมการอภิปรายหลังการแสดง โดยผู้สอนจะต้องแนะนำผู้เรียนให้รู้จักเป็นผู้สังเกต รับฟังวิธีการแก้ไขปัญหาของเพื่อนที่เสนอมา ใช้เหตุผลในการคิดวิเคราะห์ว่า วิธีการดังกล่าวนั้น จะสามารถแก้ไขปัญหาได้จริง

หรือไม่ และถ้าได้แก้ปัญหาไปแล้วจะทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมาอีกหรือไม่

2.5 การเตรียมความพร้อมก่อนแสดง ก่อนแสดงผู้เรียนควรได้วางแผนกันคร่าวๆ ว่า จะแสดงกันอย่างไร การแสดงจะเป็นไปโดยอัตโนมัติ โดยผู้สอนจะช่วยให้ผู้แสดงเข้าใจสถานการณ์มากขึ้น โดยการถามเพื่อสร้างความมั่นใจ เช่น เรื่องเกิดขึ้นที่ไหน สถานที่นั้นเป็นอย่างไร ตัวละครมีโครงสร้าง มีบทบาทอย่างไร เมื่อพับปัญหาจะคิดแก้ปัญหาอย่างไร ผู้สอนจะให้กำลังผู้แสดงและแนะนำผู้แสดงให้หายใจลึกๆ เมื่อประมวล เป็นต้น

2.6 การแสดง เมื่อทุกคนพร้อมแล้วก็ให้เริ่มการแสดงได้ ผู้แสดงทุกคนจะแสดงตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายเป็นไปตามธรรมชาติ มีการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก การตัดสินใจของตนเมื่อกับว่าคนของอยู่ในเหตุการณ์นั้นจริง ในกรณีที่ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นระเบียบ ผู้สอนควรมีวิธีการทำให้ผู้เรียนมีระเบียบ โดยให้หันมาดูติดตามเรื่องหรือฝึกการฟังอย่างต่อเนื่อง และหลีกเลี่ยงการใช้คำพูดต้านนิยามอย่างทันทีทันใด

2.7 การตัดบท เมื่อการแสดงเป็นไปจนได้เวลาพอสมควรแล้ว และการแสดงนั้นได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมายังเคราะห์และอภิป่วยได้แล้ว เพื่อไม่ให้มีการแสดงบีดเบี้ยวจนผู้ชมเกิดความเบื่อหน่ายผู้สอนก็ควรตัดบทเพื่อให้ผู้เรียนได้มีเวลาดำเนินการในขั้นวิเคราะห์และอภิป่วยผล

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิป่วยผล

การวิเคราะห์การแสดงจะเป็นไปในรูปการอภิป่วยร่วมกันระหว่างผู้แสดง ผู้ชม หรือผู้สังเกตการณ์ซึ่งการอภิป่วยจะเป็นแบบไหนนั้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียนเป็นหลัก อาจจะมีการแบ่งกลุ่มย่อยซึ่งมีทั้งผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์ บางครั้งอาจจะให้ผู้แสดงเปิดเผยความรู้สึกส่วนตัวและเหตุผลก่อนเสนอความคิดเห็นว่าทำไม่เจิงแสดงบทบาทเช่นนั้น แล้วจึงให้ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็นบ้าง ซึ่งอาจจะมีความคิดทั้งเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ขึ้นอยู่กับเหตุผลของผู้อภิป่วย ผู้สอนควรมีส่วนช่วยในการอภิป่วยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ด้วยการตั้งคำถามกว้างๆ เพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและหาคำตอบเช่นในเรื่องนี้มีเหตุการณ์สำคัญอะไรบ้าง ตัวละครมีความรู้สึกอย่างไร เหตุการณ์ดังกล่าวจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้จริงหรือไม่ควรแก้ปัญหาอย่างไร บอกเหตุผล ฯลฯ

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ขั้นแสดงเพิ่มเติมเป็นขั้นที่เมื่อมีการอภิป่วยเสนอความคิดเห็นแล้ว อาจจะมีการเสนอแนะความคิดใหม่ในการแก้ไขปัญหาหรือการตัดสินใจ ในการแสดงครั้งแรกอาจยังได้ผลไม่เป็นที่พอใจผู้สอนก็อาจจะให้มีการแสดงเพิ่มเติมได้ โดยใช้ทางเลือกใหม่ที่ได้จากการอภิป่วยมาเป็นพื้นฐานของการแสดงครั้งใหม่ การฝึกการเผชิญปัญหานั้นอาจจะทำได้หลายครั้ง

และจัดว่าเป็นคุณค่าสำคัญของบทบาทสมมติ ถ้าไม่จำเป็นต้องมีการแสดงใหม่ ก็ข้ามไปขั้นที่ 5

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนได้แนวความคิดที่หลากหลายกว้างขวางขึ้น ทำให้เห็นว่าเรื่องที่เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและสามารถต่อยอดได้อีกหลายด้าน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง ผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อย่างร่วมกันและเล่าประสบการณ์ของตนให้เพื่อนฟังกัน ผู้สอนอาจจะใช้คำถามว่าเรื่องอย่างนี้เคยเกิดขึ้นกับบุคคลที่ผู้เรียนรู้จักบ้างไหม หรือผู้เรียนคิดว่าเรื่องนี้อาจเกิดขึ้นกับชีวิตของผู้เรียนได้หรือไม่ แต่ผู้สอนไม่ควรถามว่าผู้เรียนเคยทำเช่นนี้บ้างหรือไม่ในกรณีที่ปัญหานั้นเป็นไปในทางลบ เพราะจะทำให้ผู้เรียนสูญเสียความนิยมจากเพื่อนๆ ในกลุ่มได้

ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมุติ

งานบริษัทของ อรุโณหัย กิตติธิรัตน์ (2551) ได้นำเสนอประโยชน์จากการใช้กิจกรรมบทบาทสมมุติในการจัดการเรียนรู้ทางภาษา ดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นหรือความสำคัญของสิ่งของในเรื่องสามารถปรับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนฝูงได้
2. ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจจากบทบาทสมมติ ซึ่งมีสถานการณ์ของความขัดแย้งແงออยู่ และผู้แสดงได้รู้จักใช้ทรัพย์สินในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ และรู้จักวิเคราะห์หาเหตุของปัญหาเพื่อแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด
3. ผู้เรียนเห็นแนวทางการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
4. เป็นการสร้างความสามัคคีระหว่างกลุ่ม การทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนมีความเข้าใจกันและรู้จักปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่น
5. ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และสถานการณ์ต่างๆ ในสังคม
6. ทำให้บทเรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน เร้าความสนใจ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
7. ผู้สอนได้เรียนรู้ความต้องการของผู้เรียนที่ได้เปิดเผยความต้องการของตนเองของมาอย่างไม่รู้ตัว ผู้สอนได้รู้ความสามารถ อุปนิสัยการทำงาน การปรับตนเข้ากับผู้อื่นของผู้เรียน
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงความสามารถ ความเข้าใจของตนเองต่อผู้อื่น

ข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมุติ
นอกจากนี้งานวิจัยดังกล่าวได้นำเสนอข้อจำกัดของการใช้กิจกรรมบทบาทสมมุติในการจัดการเรียนรู้ทางภาษา คือ

1. บางครั้งอาจใช้เวลาในการแสดงมาก ทำให้ลอนไม่ทันตามเวลา ดังนั้น ผู้สอนจะต้องวางแผนการใช้เวลาอย่างรัดกุม
2. ผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออก หรือแสดงไม่สมบูรณ์ หรือการแสดงบางครั้งอาจจะกระหายใจเสื่อมความรู้สึกของผู้เรียนบางคน
3. ในกรณีผู้เรียนไม่เคยมีประสบการณ์ หรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมตามบทบาทนั้น อาจจะแสดงไม่ได้ตามจุดมุ่งหมาย
4. ถ้าผู้เรียนขาดทักษะหรือประสบการณ์ด้านการใช้ภาษาในการสื่อสารอาจก่อให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากหลักการหรืออุดປะສົກ

การนำไปใช้

บทบาทสมมุติสามารถนำไปใช้ได้กับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเลือกพิจารณาจากหัวข้อเรื่องที่สามารถนำไปจัดแสดงเป็นบทบาทสมมุติได้

ความสามารถในการฟัง พูดภาษาอังกฤษ

พรสรวรค์ สีปื้อ (2552, หน้า 104) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคของการพัฒนาความสามารถด้านการฟัง พูดภาษาอังกฤษ ว่าเกิดจากผู้เรียนอยู่ในบริบทที่ไม่เอื้อต่อการใช้ภาษา ผู้เรียนเองไม่มีโอกาสได้ฟัง พูด หรือสนทนากันด้านภาษา ดังนั้นทักษะการสอนของครูจึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจ กิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ความหมายของการฟัง พูด

River (อ้างใน ฤลกันยา ลิมาธักษ์, 2545, หน้า 17) ให้ความหมายของการฟัง พูดในเชิงของกระบวนการว่าเป็นการสื่อสาร ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลในรูปของเสียงไปสู่ผู้ฟัง จากนั้นผู้ฟังจะแปลสัญญาณผ่านช่องทางรับสัญญาณ เป็นตัวสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

นิศรา ดา努วงศ์ (2537, หน้า 12) กล่าวว่าการฟัง พูด คือการสนทนาหรือการสื่อสารด้วยวาจาและอาการบุคคล เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เข้าร่วมสนทนาร่วมกัน แต่สองคนขึ้นไปในฐานะผู้ฟังและผู้ฟังเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด ความรู้สึกและความคาดหวังซึ่งเป็นสิ่งแบ่งใหม่หรือ

เป็นความรู้ใหม่ ทั้งหมดที่เกิดขึ้นเป็นกระบวนการเรียนรู้มีภูมิประเทศที่แน่นอนในการเลือกใช้คำพูด การเริ่มและการจบบทสนทนาโดยเกณฑ์ตั้งกล่าวไม่มีการตกลงให้เป็นลายลักษณ์อักษร

สุกثار อักษรานุเคราะห์ (2532, หน้า 54-55) ได้เสนอแนะว่า สิ่งที่ควรจะต้องคำนึงถึง เกี่ยวกับการสอนทักษะการฟัง-พูด มีดังนี้

1. นักเรียนจะต้องมีความรู้ในด้านการออกเสียง การเลือกความหมายและกฎไวยากรณ์ ของภาษา โดยสามารถนำสิ่งที่เรียนมาไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ กล่าวคือ จะต้องมีทักษะทางภาษาและทักษะทางการสื่อสาร

2. ครูควรเลือกเนื้อหาที่มีความยากง่าย เหมาะสมกับระดับชั้น อีกทั้งควรเน้นบทสนทนาที่ไม่เป็นทางการก่อนบทสนทนาที่เป็นทางการ และควรเป็นตัวอย่างของการใช้ภาษาจริงในชีวิตประจำวัน โดยสามารถซึ้งให้เห็นถึงการพูดได้ คือรู้ว่าบทสนทนานั้น ควรพูดกับใคร พูดเรื่องอะไร พูดที่ไหน พูดอย่างไร และผู้พูดมีจุดประสงค์อย่างไร

3. บรรยายภาคในการสอนทักษะการฟัง-พูด ควรเป็นบรรยากาศที่ไม่เครียด โดยให้นักเรียน มีความสนบายนิ้ว และไม่อายที่จะพูด ถ้าเป็นไปได้ควรจัดห้องเรียนที่เอื้อต่อการร่วมกิจกรรมการฝึกทักษะทางการฟัง-พูด เช่น อาจเปลี่ยนจากห้องเรียนไปที่ใต้ร่มไม้ในบริเวณโรงเรียน เป็นต้น

4. ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจวิธีพูดที่จะทำให้ผู้อื่นสนใจ เช่นรู้จักการเริ่มต้นบทสนทนา การใช้เวลาคิดระหว่างการสนทนา การจบการสนทนา และรู้จังหวะที่จะหยุดพูด เพื่อฟังผู้อื่น

สรุปได้ว่าการฟัง พูด คือกระบวนการสื่อสารทางวาจาและการแสดงออกปักษิยาระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งต่างมีจุดประสงค์ที่จะสื่อความหมายของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด ความรู้สึก และความคาดหวังซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ในการสื่อสารจะมีการแลกเปลี่ยน บทบาทระหว่างผู้ฟังและผู้พูดตลอดเวลา โดยคุณสมบัติที่ต้องมีความโน้มถี่ที่ได้ยินและสามารถได้ตอบด้วยภาษาที่ฟังแล้วเข้าใจได้

ความสำคัญของทักษะการฟัง พูด

สุกثار อักษรานุเคราะห์ (2532, หน้า 20) ให้แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ทั้ง 4 ทักษะ ไว้ว่า ทักษะทั้งสี่ด้านมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยเฉพาะทักษะการฟังและการพูด เป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนเป็นลำดับแรก เพราะทักษะการฟังเป็นทักษะทางด้านการรับ ซึ่งผู้ฟังต้องตีความในสิ่งที่ได้ฟัง ความมีการฝึกความเข้าใจในการฟัง สรุปทักษะการพูดเป็นทักษะทางด้านการส่งออกหรือการแสดงออก ตามมาตรฐานพูดตอบด้วยความเข้าใจ จึงควรมีการพัฒนาทักษะการพูด หรือพัฒนาทักษะการฟังและทักษะการพูดไปพร้อมๆ กัน

องค์ประกอบของ การฟัง พูด

อุตถ์ วิริยะจิตรา (2532, หน้า 18-23) สรุปองค์ประกอบของการ ฟัง พูดไว้ดังนี้

1. ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร คือบุคคลอย่างน้อย 2 คน ที่มีบทบาทร่วมกันอยู่ในกระบวนการ สื่อสารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการสื่อสาร หากขาดสี่ข้อที่องค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วการสื่อสารจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้
2. สาร หมายถึง เรื่องราวอันมีความหมายและแสดงออกมาโดยอาศัยภาษาหรือลิงก์ได้ ตามที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกัน ได้แก่ ความรู้ ความคิด เหตุการณ์ สถานการณ์ ฯลฯ ซึ่งผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังทราบ สาร มักประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน เช่น คือ เนื้อหาและภาษาที่ใช้
3. สื่อ หมายถึง ตัวกลางที่จะช่วยถ่ายทอดสารจากผู้พูดไปยังผู้ฟัง ในกรณีสื่อสารด้วยวาจา สื่อ คือ ภาษาพูด รวมทั้งกิริยาท่าทางของการต่างๆ ที่สามารถใช้สื่อความหมายได้ แต่หากการสื่อสารเกิดขึ้นในคนกลุ่มใหญ่อาจต้องใช้สื่อเช่นมาช่วย เช่น เอกสาร หรือเครื่องขยายเสียง เป็นต้น
4. ผลที่เกิดขึ้นหรือ การตอบสนอง ซึ่งหมายถึง การเปลี่ยนแปลงท่าที และพฤติกรรมของผู้รับสารอันเป็นผลโดยตรงจากการที่ได้รับสารแล้วนั้นเอง การตอบสนองอาจเกิดในรูปแบบใดก็ได้ เช่น เกิดความพอใจ ไม่พอใจ เข้าใจ ไม่เข้าใจ ยอมรับ หรือปฏิเสธ เป็นต้น ผลที่ได้รับจากการสื่อสารขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ส่งและผู้รับสาร สื่อที่ใช้ และสถานการณ์

การพัฒนาความสามารถในการฟัง พูด

สุมิตร อั้งวัฒนกุล (2539) กล่าวถึงการพัฒนาความสามารถในการฟัง พูดโดยอิงแนวคิด วิธีสอนแบบฟังพูด ไว้ดังนี้

การสอนภาษาควรเริ่มจากการฟัง พูด อันเป็นพื้นฐานไปสู่การอ่านและเขียน ดังนั้นภาษาที่ผู้เรียนเรียนเป็นภาษาที่เจ้าของภาษาใช้พูดกันในชีวิตประจำวัน ไม่ใช้การสอนเกี่ยวกับตัวภาษา จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาตามวิธีสอนแบบฟัง พูด มุ่งให้ผู้เรียนสามารถดื่อสารโดยใช้ภาษาต่างประเทศที่เรียนได้ วิธีการสอนแบบนี้เน้นการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนเพื่อให้เกิดความเข้าใจรวดเร็ว ถูกต้อง ทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจ ตลอดด้วยกับแนวคิดของ เสาลักษณ์ รัตนกิจช์ (2531, หน้า 83-84) อนิมาย ไวยากรการพัฒนาทักษะฟัง พูด เป็นการเริ่มให้ปัจจัยป้อนทางภาษาให้แก่ผู้เรียนและเป็นสิ่งแรกในการฝึกทักษะการฟังของนักเรียนซึ่งอาจเลือกกิจกรรมการสอนต่างๆ ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และความต้องการของนักเรียน ในการฝึกฟังต้องใช้เวลา พอกสมควรจึงจะช่วยให้นักเรียนเกิดความมั่นใจมากพอและพร้อมที่จะพูดในระยะต่อมา และควรเป็นขั้นตอนจากง่ายไปยาก กิจกรรมที่ใช้จัดการเรียนการสอนมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีโอกาสปฏิบัติงานในการเรียนรู้ภาษา โดยใช้วิธีการต่างๆ ตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้

นักเรียนมีโอกาสพัฒนาความสามารถในการฟัง พูด จากความเข้าใจของตนเอง เพื่อสื่อความหมาย จากสถานการณ์จริงได้

นอกจากนี้ สภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2530, หน้า 21-23) ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา ความสามารถในการฟัง พูด ไว้ คือ ต้องมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาและทางการสื่อสาร กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ในด้านการออกเสียง การเลือกความหมาย และกฎไวยากรณ์ของภาษา โดย สามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ ผู้สอนควรเลือกเนื้อหาที่มีความยากง่ายเหมาะสม กับระดับชั้น แต่ไม่ได้หมายถึงการยึดหลักความยากง่ายของไวยากรณ์เป็นหลัก ควรเน้นบทสนทนาก ที่ไม่เป็นทางการก่อนบทสนทนาที่เป็นทางการ ควรเน้นด้วยการใช้ภาษาจargon ในชีวิตประจำวัน ควรเป็นบรรยากาศที่ไม่เครียด ผู้เรียนมีความสนับสนุนใจและกล้าที่จะพูด

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการฟัง พูด ได้โดยเริ่มจากการได้รับปัจจัยป้อนทางภาษาที่เข้าใจ กิจกรรมการสอนต้องมีความสดคัดล่อ ง กับวัตถุประสงค์การเรียนและความต้องการของผู้เรียน เนื้อหาที่ใช้ในการสอนต้องเอื้อประโยชน์ให้ ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกใช้ทักษะทางภาษา ขั้นตอนการสอนต้องเป็นลำดับจากง่ายไปยาก จึงจะช่วย ให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและความมั่นใจในการนำภาษาไปใช้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการสอนภาษา อังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีรายละเอียดของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กรณีการ์ กาญจนดา (2546) ได้ศึกษาเรื่องการใช้บทบาทสมมติตามแนวทางการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษ และแรงจูงใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการฟัง พูดของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างและหลังการเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวทางการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารและเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนโดยใช้กิจกรรม บทบาทสมมติตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประชารที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 คน ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษหลัก อ.015 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนพิษครัตน์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียว เครื่องมือที่ ใช้ในการศึกษาคือ แผนกราฟจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผ่น งานที่นักเรียนได้รับมอบหมายคือกิจกรรม บทบาทสมมติ แบบตอบสัมภาษณ์ และแบบวัดแรงจูงใจ ผู้วิจัยวัดความสามารถในการฟัง พูด ภาษาอังกฤษของผู้เรียนระหว่างการแสดงกิจกรรมบทบาทสมมติในแต่ละแผนกราฟจัดการเรียนรู้ หลังจากเรียนครบ 5 แผ่น ผู้วิจัยวัดความสามารถในการฟัง พูดของผู้เรียนโดยการสอบถามสัมภาษณ์

วัดแรงจูงใจของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยกิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จากผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษฝ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 60 หลังการเรียนโดยกิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และ 2) นักเรียนมีแรงจูงใจเพิ่มขึ้นหลังการเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ธนกานต์ ศิริพิเชียร (2543 อ้างใน รุ่งทิพย์ นิโรจน์, 2549) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบการใช้บทบาทสมมติ เทคนิคแม่แบบและกรณีตัวอย่างเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการลือลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมุติ เทคนิคแม่แบบและกรณีตัวอย่าง มีพฤติกรรมการสื่อสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุรุณทัย กิตติธิรัตน์ (2551) ได้ศึกษาค้นคว้าแบบอิสระมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้บทบาทสมมติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้บทบาทสมมติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบ้านร่องเสียงแวง กิ่งอำเภอภูเขาง จังหวัดพะเยา จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีทั้งหมด 3 ชนิด คือ 1) แผนการเรียนรู้ภาระจัดทำกิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ 2) แบบประเมินการพูดระหว่างเรียน และ 3) แบบวัดความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้ภาษาสื่อสารในบทสนทนา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการโดยใช้แบบวัดความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้ภาษาสื่อสารในบทสนทนาภาคตอบก่อนเรียน หลังจากนั้นจึงดำเนินการสอนที่จะแผนความคุ้นเคยการใช้แบบประเมินการพูดระหว่างเรียนจนครบทั้ง 10 แผน และใช้แบบวัดความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้ภาษาสื่อสารในบทสนทนาภาคตอบหลังเรียน นำผลการประเมินการพูดระหว่างเรียน และผลการประเมินการวัดความรู้ความเข้าใจใน การเลือกใช้ภาษาสื่อสารในบทสนทนา มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ จากผลการศึกษาพบว่า 1) แผนการจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษดีขึ้น 2) ผลการประเมินการพูดระหว่างเรียนโดยเฉลี่ย นักเรียนฝ่านเกณฑ์ระดับ 3 ขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 60 3) ผลการประเมินแบบวัดความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้ภาษาสื่อสารในบทสนทนาหลังเรียนปรากฏว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.40

อ่อนงค์ จันทร (2551) "ได้ศึกษาเรื่องผลการใช้เทคนิคสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง พูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้เทคนิคสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง – พูด ภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังจากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคสมมติ โดย หนึ่งในกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานคือ การใช้บทบาทสมมติ กลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 สาขางาน คอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 25 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนแบบราส์วอนประมาณค่า ผลการศึกษาพบว่า จากการเปรียบเทียบคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยเทคนิคสมมติโดยรวมอยู่ในระดับมาก"

คอร์ทนี (Courtney, N. 2001 อ้างใน กรณิการ์ กัญจนดา, 2546) "ได้ใช้กิจกรรมบทบาท สมมติที่เน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการ สนทนาและการอภิปรายในปี พ.ศ.2538 คณะอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ โดยได้จัด สำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมสอนและกิจกรรมที่ใช้ในห้องเรียน ผลการสำรวจ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ทำให้นักศึกษามีส่วนร่วม ในการเรียน นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีส่วนร่วมในการพูด มีบรรยายกาศในการเรียนที่ ฝ่ายคล้ายและมีโอกาสได้ฝึกพูดในสถานการณ์ต่างๆ นักศึกษามีการแสดงข้อมูลซึ่งกันและกัน รู้จัก คิดอย่างสร้างสรรค์ และมีปฏิสัมพันธ์กัน และมีพัฒนาการและเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษา อังกฤษ"

มา基ิตะ (Makita, Y. 1995 อ้างใน กรณิการ์ กัญจนดา, 2546) "ได้ศึกษาประสิทธิผลของ การแสดงละครและกิจกรรมบทบาทสมมติในห้องเรียนภาษาญี่ปุ่น โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือเพื่อศึกษาถึงประสิทธิผลของกิจกรรมการแสดงละครและกิจกรรมบทบาทสมมติที่เอื้อประโยชน์ ต่อความเข้าใจในการเรียนภาษาในระดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยญี่ปุ่น โดยมีจุดมุ่งหมายของการ เรียนภาษาคือเพื่อเรียนรู้ภาษาสื่อสาร โดยให้โอกาสแก่นักศึกษาได้ใช้ภาษาเป้าหมายเพื่อการสื่อสาร ในชีวิตจริง กิจกรรมการแสดงละครและกิจกรรมบทบาทสมมติเป็นเทคนิคการเรียนที่มีค่ามาก ช่วย กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาที่สอง กิจกรรมที่หลากหลายในการเรียนโดยการแสดงละคร หรือกิจกรรมบทบาทสมมติส่งเสริมให้ครูได้ให้โอกาสกับผู้เรียนในการใช้ภาษาเป้าหมายใน

๙
 ๑๖
 ๑๗๐
 •๗๕
 ก.๗๔๗
 ๒๕๕๔ -
 ๑ ๒ JUL 2011
 | ๕๕๔๔๒๙๐

สถานการณ์ที่หลากหลาย และในบริบทของการใช้ภาษาอย่างมีความหมาย จากการทดลองที่ให้หอสมุดนักเรียนสนับสนุนภาษาอังกฤษแบบท่องจำจากบทสนทนาที่นักเรียนได้เตรียมไว้ จากนั้นผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 4-5 คน แต่ละกลุ่มจะต้องเขียนบทสนทนาและจัดซากการแสดง เช่น ผู้วิจัยได้สรุปว่ากิจกรรมบทบาทสมมุติเป็นเทคนิคการเรียนที่มีประสิทธิภาพ ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และสามารถนำประสบการณ์จากการเรียนไปใช้ในชีวิตจริงและมีความหมาย ซึ่งคุณสามารถจัดเตรียมประสบการณ์การเรียนรู้เหล่านี้ให้แก่ผู้เรียนได้ แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความต้องการ ความสนใจและระดับความสามารถของผู้เรียน นอกจากนี้กิจกรรมบทบาทสมมุติยังช่วยให้ครูได้สร้างสรรค์บรรยายกาศ ของห้องเรียนให้สนุกสนาน ซึ่งข่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ริ查ร์ด (Richard, F. 2000 อ้างใน อรุณothai กิตติธิรัตน์, 2551) ได้ใช้กิจกรรมบทบาทสมมติกับนักศึกษามหาวิทยาลัย James Cook ประเทศออสเตรเลีย วัตถุประสงค์ของการสอนคือ เพื่อสอนพื้นฐานเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย และเพื่อให้นักศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานกลุ่ม จากการศึกษาพบว่ากิจกรรมบทบาทสมมติเอื้อประโยชน์ในด้านการเรียน การฝึกทักษะ และยังส่งผลต่อการเรียนคือช่วยให้นักศึกษาเข้าใจกระบวนการเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน รู้จักการแก้ปัญหา และก่อให้เกิดความร่วมมือในด้านการเรียน จากแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนต่อ กิจกรรมการเรียนการสอน สุปว่า การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติที่เน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในทักษะกระบวนการเรียน ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดีและมีความพึงพอใจในระดับสูงต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

จากการศึกษาด้านคัวเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาด้านคัวอัตราโดยตนเอง เรื่องการใช้บทบาทสมมุติเพื่อพัฒนาทักษะการสนทนาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป